

Anna Bonetti

NEPRIČAKOVANA

Zakaj bi me lahko ne bilo
in čemu se borim za pravico
do življenja

Slovenski prevod
Andrej Turk

3salve

NEPRIČAKOVAN ROJSTNI DAN

Tistega dne je reka Tibera tekla hitreje kot običajno. Sončni zahod je rožnato obarval obzorje nad Večnim mestom, ki se je razkazovalo v vsej svoji veličini. Jaz pa sem vstopila v enaindvajseto leto svojega življenja, medtem ko se mi je zdelo, da sta njegovi prvi dve desetletji kar zleteli mimo mene.

Po vrnitvi z univerze me je na domačem pragu pričakala Rossella, ki je kot običajno nosila sivo jopico in trenirko, svoje goste, kot črnilo črne lase pa je imela spete s sponko. Na njenem obrazu je bila še vedno tista razorožujoča lepota, ki jo je izžarevala na svojih mladostnih fotografijah. Čeprav je bila Rossella le moja nadomestna mama, mi je pomenila več kot biološka, še posebej v tistem obdobju, ko nisem imela stikov s svojo družino. Ne dolgo pred tem mi je namreč moja prava mama sporočila, da se je odločila za trimesečno prekinitev najinih stikov, ker sem se po njenem mnenju v zadnjem obdobju preveč oddaljila od svoje družine in se ji je zdel tak odmik potreben. Zato me tistega dne ni niti poklicala, da bi mi voščila za rojstni dan.

Mi je pa voščil moj oče, ki se je ob tej priložnosti prelevil v likovnega umetnika in mi prek Messengerja

poslal risbo, na kateri sem bila upodobljena znotraj vesoljske rakete s številko 21. Od nekdanj sem občudovala njegov čut za znanstveno fantastiko, s katero je lahko izrazil občutke, ki jih ni znal ubesediti. Bila sem globoko ganjena nad njegovo umetnino, ki naj bi – vsaj po moji razlagi – predstavljala moj polet v prihodnost. A kakšno prihodnost?

Po dolgem dnevu na faksu sem se kmalu umaknila v svojo sobo in vrgla na posteljo. Čeprav sem že enaindvajsetkrat obkrožila Sonce, sem se še vedno spraševala, kakšen smisel ima moje življenje na tem svetu in kakšnemu spletu okoliščin se moram zahvaliti za svoj obstoj. Vsak dan sem premišljevala o tem, kakšna Anna želim postati, a sem se vedno znova znašla pred praznino, kot da na to vprašanje ni odgovora.

Nato pa je v mojo notranjo temo kot svetilnik sredi noči posvetil Rossellin materinski glas: »Srček, pridi!«

Skočila sem iz postelje in odšla v zatemnjeno kuhinjo, kjer sta me presenetila plamena, ki sta v temi žarela kot zvezdi na nebu.

»Vse najboljše za teee!« so skupaj zapele Rossella ter moji sostanovalki Caterina in Lauren.

V tistem trenutku je moje telo zajel orkan čustev in preplaval vsak kvadratni centimeter moje kože. Čeprav se me le redko kaj globoko dotakne, moram priznati, da še nikoli nisem bila tako ganjena kot takrat. Dotlej mi še nihče ni pripravil presenečenja za rojstni dan. V veliko tolažbo mi je bilo spoznanje, da kljub zemljepisni in čustveni oddaljenosti svoje družine nisem bila sama, ampak obdana z novo družino, v kateri sem se počutila

sprejeto in je znala nadomestiti ljubezen, ki mi je moja v tistem trenutku ni bila sposobna izkazovati. Zato sem jih močno objela in se jim zahvalila z vso hvaležnostjo, ki jo je premoglo moje srce.

Kot da bi bilo včeraj, se še vedno spominjam trenutka, ko sem upihnila sveče in so mi po licih spolzele solze. Zajel me je čustveni vihar in me v trenutku odpihnil nazaj v preteklost. Na površje je priplavala podoba nedolžne deklice, ki je bila polna življenja in ustvarjalne energije, kljub temu da ni mogla slišati in govoriti.

Moja gluhonemost je v očetovo in materino življenje udarila kot strela z jasnega. Morda sta prav zato mislila, da bo fizična oddaljenost od mene ublažila njuno bolečino.

Iz spominov sta me predramila Rossellino nežno božanje po roki in materinski glas: »O čem razmišljaš?«

V naslednjem hipu so me spomini odnesli v najzgodnejša otroška leta, ko sem nasmejana in razposajena tekala pod safirno modrim in kot smetana mehkim nebom ter ob vsakem vdihu uživala svobodo brezskrbnega otroštva. Moje oči so zrle v prostrane zelene travnike, medtem ko je moja ušesa obdajala tišina, v kateri sem se rodila.

Pred seboj sem zagledala majhno deklico in opazila slušni aparat v njenih ušesih, ki so štrlela izpod gladkih, kostanjevo rjavih las. Nad njenimi okroglimi, z rdečico obarvanimi lički pa so žarele velike jantarne oči.

Ko sem pokleknila pred njo in sta bili najini glavi na približno enaki višini, je mala Anna stekla proti svoji poldrugo desetletje starejši različici in se ji vrgla okoli

vratu. Neko silovito čustvo je s svetlobno hitrostjo prešinilo mojo notranjo temo, medtem ko mi je srce poskakovalo v prsih. Razprla sem roke in jo močno objela. Ob najinem dotiku so se v hipu razblinila vsa leta in kilometri, ki so me ločevali od mojega notranjega otroka.

»Kje je moje mesto na tem svetu?« sem jo tiho vprašala in še močneje stisnila k sebi. V tistem trenutku se je spomin razblinil in prepustil prostor drugemu.

Da sem gluhonema, so starši ugotovili šele pri mojih šestnajstih mesecih. Mami mi je s trpečim izrazom na obrazu in z grenkobo v glasu povedala, da je to odkrila, ker se med igranjem skrivalnic z njo nisem nikoli odzvala na njene klice.

Ljudje okoli mene pa so govorili: »Nič ne sliši, revica!« ali »Gluha je kot kamen!« Za marsikoga sem bila blago z napako, okvarjen človeški izdelek. Moja gluhost je bila za moja starša kot mlinski kamen, ki jima je nenadoma obvisel za vratom, in pretresljivo spoznanje, da nisem idealna hči, kakršno sta pričakovala. Takrat še nista vedela, da takšna tudi nikoli ne bom postala.

Čeprav se je dolga leta zdelo, da nas ločuje globok prepad, sem ju vseeno imela rada, čeprav tega nisem vedno znala pokazati. Pogosto sem nanju nenadzorovano stresala svojo jezo, ki je še nisem znala obvladovati. V našo družino se je naselila praznina, ki je ni bilo mogoče z ničemer zapolniti.

Ko sem bila še v vrtcu, in tudi v prvih letih osnovne šole, sem vsak dan hodila na logopedske vaje, kjer sem cele popoldneve ponavljala posamezne besede, dokler se nisem naučila pravilno oblikovati ustnic. Obenem

sem se začela učiti tudi znakovnega jezika. Na domu me ga je učila porav tako gluha Caterina, ki je občasno prihajala k nam. Še danes se živo spominjam njenih dolgih prstov, ki so med znakovnim govorjenjem elegantno plesali v tišini. Ob njej sem spoznala, da v svoji gluhosti na svetu nisem sama. Čeprav se nisva slišali z ušesi, sva se odlično sporazumevali – morda celo bolje kot nekateri, ki imajo popoln sluh, a niso sposobni nikomur resnično prisluhniti.

Nekega vročega julijskega dne, ko sem pravkar dopolnila pet let, sem se iz narkoze prebudila s polževim vsadkom v ušesih, ki je korenito spremenil moje življenje. Operiral me je profesor Alessandro Martini v bolnišnici Svete Ane v Ferrari. Nikoli ne bom pozabila njegove človečnosti in dobrote, s katero je skrbel zame in za druge paciente v tako občutljivem trenutku našega življenja.

Spominjam sem tudi, da so me pred operacijo ostrigli na kratko kot dečka in mi za levim ušesom obrili glavo. Nato je kirurg med posegom naredil za ušesom rez, v katerega je vstavil magnet. Ta je prek polžka z žico povezan s slušnim živcem, ki iz zunanjšega dela vsadka v možgane pošilja zvočne dražljaje. Zunanji del vsadka je sestavljen iz procesorja, ki se pritrdi na zadnji del ušesa kot kaveljček, in tuljave, ki se poveže z notranjim magnetom. Ta naprava me je izstrelila v svet slišočih kot harpuno.

Nikoli ne bom pozabila tistega odločilnega trenutka, ko sem se prebudila v drugačnem svetu. Nad mojo, s povoji ovito glavo, je visela infuzija, po sobi pa so

lebdeli raznobarvni baloni, ki so kot pisani lampijoni poživljali klinično belino bolnišnice.

Kar naenkrat sem se nezavedno posloвила od sveta gluhih in vstopila v svet slišočih. Caterina me ni več prihajala na dom poučevat znakovni jezik. Odtlej sva se v glavnem srečevali le še v knjižnici, kjer je delala in kamor sem hodila študirat. Čeprav me je vedno pozdravila z nasmehom, sem začutila prepad, ki me je ločeval od ljudi, kot je bila ona – in kakršna sem dotlej bila jaz.

Kot otrok sem hodila na logopedске vaje skupaj z gluhima prijateljema, zaradi katerih sem se v svoji tišini počutila manj osamljeno. Eden od njiju je bil Luca, s katerim sva se odlično razumela. Moj najlepši spomin nanj je skupna fotografija, na kateri me poljublja na lice, medtem ko v rokah držim svojega plišastega medvedka, on pa svojega Spidermana. Žal so se kasneje najine poti razšle. Ko sem ga vsake toliko srečala na ulici, je vedno nosil dolge lase – najbrž zato, da bi z njimi zakril svoj slušni aparat in gluhost. Bil je čeden fant, kljub dolgim lasem in velikim rjavim, nekoliko žalostnim očem. Zdelo se mi je, da odsevajo svet, ki se je večinoma izkazal za sovražnega do »hendikepiranih«
ljudi. Neopažen pa ni mogel ostati tudi zaradi svoje visoke postave in gostih kodrastih las.

Z nama je k logopedinji občasno prihajala tudi Beatrice, ki je bila nekaj let starejša od mene. Bila je mirne in tihe narave. Včasih sva skupaj hodili jahat. Vedno sem imela rada živali in naravo.

Včasih sva se srečali na hodnikih gimnazije. Zrasla je v čudovito dekle, podobno barbiki. Pogosto mi je pri-

povedovala o skupnosti gluhih, s katerimi se je srečevala in se od njih naučila znakovnega jezika. Občasno me je povabila na njihova srečanja, ki sem se jih rada udeležila, čeprav sem se na njih počutila vedno bolj oddaljena od »sebi podobnih« – kot da bi se nahajala v nekem vmesnem svetu ne gluhih ne slišočih. Takrat še nisem vedela, kdo je tista Anna, ki sem jo vsak dan gledala v ogledalu. Čeprav gluhost nikoli ni opredeljevala moje osebnosti, mi je njeno sprejetje pomagalo pri odkrivanju same sebe in svojega mesta v svetu. Ko sem se kasneje znova začela učiti znakovni jezik, da bi bolje spoznala svet gluhih, je Bea postala moja vodnica, tako kot je bil za Danteja Vergilij, ki ga je iz »temnega gozda« pospremil vse do Raja.

Včasih je z mano na logopedске vaje hodila tudi Letizia, s katero sva se spoprijateljili in pogosto družili. Zaradi svojih kodrastih las in okrogli lic me je spominjala na lutko punčke, s katero sem se igrala. Tudi najini mami, ki sta naju spremljali, sta stkali prijateljske vezi in tako druga drugi lajšali bolečino, ki jo je najina gluhost povzročila v njunih življenjih.

Poleti sva z Letizio hodili v kamp ob morju in se zabavali s pritiskanjem zvoncev bungalovov in prikolic. Spomnim se, da naju je neka starejša gospa nekoč pri tem zalotila in naju z baterijo zasledovala vse do kampovske kopalnice, kjer naju je upravičeno nadrla. Čeprav sva se rodili v tišini, sva znali povzročati velik hrup, kadar se nama je to zahotelo.

Obdobje moje adolescence je bilo izjemno težko. V gimnazijskih letih sem bila zaradi svoje gluhosti skoraj

vsak dan tarča vrstniškega nasilja, zato sem kar trikrat zamenjala šolo. Nisem imela skoraj nobene prijateljice, s katero bi se lahko družila. Poleg tega se s strani svojih staršev nisem vedno počutila razumljeno. Preživljala sem pravo nočno moro. Zdelo se mi je, da živim v nekakšnem limbu, ločena od preostalega sveta z nevidnim neprebojnim steklom.

Nekega dne sem med brskanjem po starem predalniku našla porumenel, na pol prepognjen list papirja. Premagala me je radovednost. Ko sem ga razgrnila, sem takoj prepoznala mamino kracanje. Pismo je nosilo datum 5. oktober 1998, ko sem imela malo več kot eno leto. V njem je mama najprej izrazila neznosno bolečino, ki jo je presunila ob odkritju moje gluhosti. Napisala je, da se ji je svet sesul, da se je kot mati gluhoneme hčerke počutila osamljeno in utesnjeno kakor ptica v kletki in da je sprva brezglavo iskala podporo na vseh mogočih krajih, sčasoma pa se je zaradi občutka odgovornosti zame in zase naučila premagovati razočaranje in depresijo. Povedala je, da so jo ljudje, tako gluhi kot slišči, poskušali spodbuditi in ji vliti upanje. Iz njenih besed sem razbrala, kako pomembno je bilo, da takrat ni obupala, ampak si je na razne načine prizadevala razviti moje kognitivne sposobnosti.

Opisovala je tudi težave pri sprejemanju težkih odločitev, ki jih je vedno spremljal strah pred napako. V pismu je poudarila pomen »dvojezičnosti« in velike podpore Caterine in logopedinje, ki sta mi prek besed in igre pomagali izboljšati govor.

VSEBINA

---

1. poglavje NEPRIČAKOVAN ROJSTNI DAN.....	7
2. poglavje SPREMEMBE	19
3. poglavje SPOMINI IZ OTROŠTVA	27
4. poglavje NENAVADNO PREBUJENJE	32
5. poglavje GLUHOST JE MOJA MOČ	41
6. poglavje ŽIVLJENJSKA SREČANJA	45
7. poglavje ROBERTO WIRTH.....	48
8. poglavje ALI SI TAKA KOT JAZ?	53
9. poglavje MOJ OČE.....	58
10. poglavje NISI SAM!	64
11. poglavje CATERINA.....	68

12. poglavje	
TIHI OBJEMI.....	73
13. poglavje	
LUČI UPANJA.....	78
14. poglavje	
NOVA ANNA.....	88
15. poglavje	
OTROCI TIŠINE.....	95
16. poglavje	
NASPROTJA.....	98
17. poglavje	
HOLOKAVST INVALIDOV.....	104
18. poglavje	
IZJEMNE ŽENSKÉ.....	111
19. poglavje	
MORJE TIŠINE.....	118
20. poglavje	
NOVA OBZORJA.....	122
21. poglavje	
ZLOČINI NE BODO NIKOLI PRAVICE.....	128
22. poglavje	
NENAVADNA NESREČA.....	135
23. poglavje	
ZADNJE SLOVO.....	138
24. poglavje	
POHOD ZA ŽIVLJENJE.....	144

25. poglavje	
NOVA SREČANJA	151
26. poglavje	
VRNITEV V SVET GLUHIH.....	158
27. poglavje	
POHOD ZA ŽIVLJENJE NA DUNAJU	162
28. poglavje	
AISHA	168
29. poglavje	
ONSTRAN MEJA.....	177
30. poglavje	
SREČANJE Z <i>GIBANJEM ZA ŽIVLJENJE</i>	181
31. poglavje	
SPORI	192
32. poglavje	
ZAHVALE IN ZAKLJUČEK.....	198